

Підтримку надає:

Федеральне міністерство
продовольства і
сільського господарства

на підставі рішення
Німецького Бундестагу

Німецько-український
агрополітичний діалог

Випуск 01/2018

При Інституті економічних досліджень та політичних консультацій

ОГЛЯД АГРАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Зміст

Закони та інші нормативно-правові акти, які прийняті, зареєстровані або набули чинності у грудні 2017 р.

- Продовження мораторію на продаж сільськогосподарських земель
- Для аграрного сектору передбачено 7,3 млрд. грн. у 2018 році

Законопроекти, запропоновані у Верховній Раді України у грудні 2017 р.

Сільськогосподарські землі

- Альтернативи щодо продовження мораторію на продаж сільськогосподарських земель
- Доповнення до питань землекористування у масивах земель
- Доповнення земельного законодавства щодо заборони купівлі-продажу земельних ділянок
- Земельна децентралізація

Аграрне законодавство

- Введення поняття «Функціональні харчові продукти»
- Введення санкцій за порушення законодавства у галузі бджільництва

Податкове законодавство

- Звільнення експорту олійних культур від ПДВ
- Зниження ставки ПДВ на сільськогосподарську продукцію

Закони та інші нормативно-правові акти, які прийняті, зареєстровані або набули чинності у грудні 2017 року

Продовження мораторію на продаж сільськогосподарських земель

Закон України «Про внесення зміни до розділу X "Перехідні положення" Земельного кодексу України» № 2236-VIII (Законопроект № 7350 від 30.11.2017), Закон прийнято Верховною Радою України 07.12.2017. Повернуто з підписом від Президента 30.12.2017. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування. Закон опубліковано 30.12.2017.

Даним Законом продовжується строк дії мораторію на продаж земель сільськогосподарського (с/г) призначення терміном на один рік, до 01.01.2019 року.

Для аграрного сектору передбачено 7,3 млрд. грн. у 2018 році

Закон України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» № 2246-VIII (Законопроект № 7000 від 15.09.2017), Закон прийнято Верховною Радою України 07.12.2017. Повернуто з підписом від Президента 30.12.2017. Цей Закон набирає чинності 01.01.2018.

Закон передбачає виділення 7,3 млрд грн. на потреби аграрного сектору у 2018 році, в т.ч.:

- 4 млрд грн. - підтримка галузі тваринництва;
- 1 млрд грн. - фінансова підтримка розвитку малих фермерських господарств;
- 0,9 млрд грн. - компенсація 20% затрат на купівлю нової вітчизняної агротехніки;
- 0,3 млрд грн. – фінансування розвитку хмелярства, садівництва, плідівництва.

Надання бюджетної дотації сільгосптоваровиробникам Законом не передбачено.

Законопроекти, запропоновані у Верховній Раді України у грудні 2017 року

Сільськогосподарські землі

Альтернативи щодо продовження мораторію на продаж сільськогосподарських земель

Наведені у таблиці нижче законопроекти є альтернативними до законопроекту № 7350 від 30.11.2017 року, що був прийнятий 07.12.2017 року (див. вище).

№ з/п	Що пропонується
7350-1 від 04.12.2017	продовжити строк дії мораторію на продаж земель с/г призначення на шість років, до 01.01.2024р.
7350-2 від 04.12.2017	продовжити строк дії мораторію на продаж земель с/г призначення на п'ять років, до 01.01.2023р.
7350-3 від 04.12.2017	<ul style="list-style-type: none"> • продовжити заборону купівлі-продажу земельних ділянок с/г призначення до 1 січня 2023 року та поширити зазначену заборону на земельні ділянки, які надані для ведення особистого селянського господарства; • заборонити на період дії мораторію: <ul style="list-style-type: none"> – укладення договорів, умовами яких передбачається купівля-продаж земельних ділянок та земельних часток (паїв); – нотаріальне посвідчення таких договорів, укладених раніше; – передачу прав на відчуження земельних ділянок на майбутнє. <p>Укладені попередні договори пропонується визнавати недійсними з моменту їхнього укладення (посвідчення);</p> <ul style="list-style-type: none"> • запровадити можливість викупу державою в особі уповноваженого Кабінетом Міністрів України органу земельних ділянок с/г призначення у власників за їхнім зверненням
7350-4 від 04.12.2017	продовжити строк дії мораторію на продаж земель с/г призначення до моменту законодавчого врегулювання заборони торгівлі землею с/г призначення та розробки відповідних нормативно-правових актів
7350-5 від 06.12.2017	заборонити купівлю-продаж земель с/г призначення до проведення та встановлення результатів Всеукраїнського референдуму з цього питання
7350-6 від 07.12.2017	продовжити строк дії мораторію на продаж земель с/г призначення до 07.01.2019р.

7350-7 від 07.12.2017	продовжити строк дії мораторію на продаж земель с/г призначення до 19.01.2019р.
-----------------------	---

Доповнення до питань землекористування у масивах земель

Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні» № 6049-д від 26.12.2017, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатори – Кулініч О.І., Бакуменко О.Б. та ін. (партії «Блок Петра Порошенка», «Народний фронт», «Воля народу»)).

Даний проект закону є доповненням до законопроекту № 6049-1 від 23.02.2017 (див. випуск № 03/2017 «Огляд аграрного законодавства» АПД).

Новими положеннями передбачається:

- умови договорів суборенди, що укладаються при обміні правами користування земельними ділянками, не можуть бути гіршими за умови договорів оренди;
- обов'язковість оновлення нормативної грошової оцінки землі при проведенні інвентаризації масиву земель с/г призначення з передачею повноважень щодо її затвердження сільським, селищним, міським радам;
- встановлення чіткого розмежування правового статусу земель під польовими дорогами всередині масиву земель с/г призначення та польовими дорогами, які обмежують самі масиви. При цьому пропонується, що тим, хто використовує земельні ділянки масиву, можуть бути передані в оренду виключно польові дороги всередині масиву; польові дороги, які обмежують його, залишаються землями загального користування;
- заборона зміни площі земельних ділянок при проведенні інвентаризації масиву земель с/г призначення;
- закріплення на законодавчому рівні правового статусу земельних ділянок під полезахисними лісовими смугами як земель с/г призначення. При цьому передбачена можливість передачі таких земельних ділянок у користування фізичним та юридичним особам за умови збереження, відновлення та утримання насаджень.

Доповнення земельного законодавства щодо заборони купівлі-продажу земельних ділянок

Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо скасування норм безоплатної передачі у приватну власність земельних ділянок державної і комунальної форм власності та заборони купівлі-продажу земель сільськогосподарського призначення)» № 7355 від 05.12.2017, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатор – Барна О.С., (партія «Блок Петра Порошенка»)).

Метою даного законопроекту є заборона купівлі-продажу земельних ділянок с/г призначення державної та комунальної власності, крім вилучення (випуку) їх для суспільних потреб.

Крім того, забороняється купівля-продаж земельних ділянок і зміна цільового призначення (використання) земельних ділянок наступних форм власності:

- які перебувають у власності громадян та юридичних осіб для ведення товарного с/г виробництва;
- земельних ділянок, виділених власникам земельних часток (паїв) для ведення особистого селянського господарства;
- земельних часток (паїв), крім передачі їх у спадщину, обміну земельної ділянки на іншу земельну ділянку відповідно до закону, а також крім зміни цільового призначення (використання) земельних ділянок з метою їх надання інвесторам.

Земельна децентралізація

Проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо стимулювання створення та діяльності дрібних фермерських господарств і деконцентрації повноважень у сфері земельних відносин» № 7363 від 06.12.2017, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатор – Порошенко П.О. (Президент України)).

Даним законопроектом пропонується, зокрема, наступні регулювання:

- передати об'єднаним територіальним громадам (ОТГ) землі державної власності, що перебувають за межами населених пунктів, у комунальну власність (окрім земель оборони, природно-заповідного призначення, інших земель, які мають стратегічне значення для держави);
- надати районним держадміністраціям право розпоряджатися іншими держземлями до завершення об'єднання ОТГ;

- надати громадам право змінювати цільове призначення земельних ділянок приватної власності, розташованих на їхній території;
- передати право державного контролю за використанням та охороною земель від Держгеокадастру облдержадміністраціям, виконавчим комітетам сільських, селищних і міських рад;
- поширити статусу виробника с/г продукції на фізичних осіб – підприємців, які організували фермерське господарство, в тому числі сімейне, та включити їх до четвертої групи платників єдиного податку.

Альтернативні законопроекти

№ з/п	Що пропонується
7363-1 від 18.12.2017	Значна частина положень даного законопроекту повторює відповідні положення проекту № 7363 від 06.12.2017. Альтернативним є скорочення терміну, протягом якого власник невитребованої земельної частки (паю) або його спадкоємець мають оформити право власності на земельну ділянку до 1 січня 2020 року (у порівнянні з 1 січня 2025 року у з/п № 7363).
7363-2 від 20.12.2017	Проектом Закону в частині земельного законодавства, зокрема, пропонується: – передача сільським, селищним, міським радам повноважень з розпорядження землями державної власності за межами населених пунктів в якості делегованих повноважень (окрім земель оборони, природно-заповідного призначення, інших земель, які мають стратегічне значення для держави).

Аграрне законодавство

Введення поняття «Функціональні харчові продукти»

Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо особливостей обігу на території України функціональних харчових продук-

тів)» № 7377 від 07.12.2017, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатор – Балицький Є.В. (партія «Опозиційний блок»)).

Даним законопроектом передбачено доповнити Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» визначенням поняття «Функціональні харчові продукти (ФХП)», а саме: «ФХП – це продукти харчування та напої, які збагачені відповідними поживними речовинами або речовинами, які мають потенціал для позитивного впливу на здоров'я, що перевищує їхню основну поживну цінність». ФХП призначені для дієтично-лікувального споживання людиною та поділяються на:

- ✓ безглютенові,
- ✓ безлактозні,
- ✓ безмолочні,
- ✓ низькобілкові.

Окрім того, пропонується:

- встановити необхідність маркування відповідно до вимог законодавства;
- запровадити кримінальну відповідальність за виготовлення та збут небезпечних продуктів, які не відповідають вимогам законодавства;
- посилити адміністративну відповідальність за реалізацію ФХП, маркування яких містить недостовірні відомості про вміст шкідливих для здоров'я речовин.

Введення санкцій за порушення законодавства у галузі бджільництва

Проект Закону «Про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо посилення відповідальності за порушення законодавства у галузі бджільництва)» № 7379 від 07.12.2017, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатор – Бобов Г.Б. (партія «Відродження»)).

Метою даного законопроекту є запровадження кримінальної відповідальності за:

- неповідомлення або надання аграріями неправдивої інформації про виникнення загрози бджолам при застосуванні засобів захисту рослин;
- порушення технології вирощування рослин с/г та іншого призначення, що призвело до погіршення умов у ареалах розселення бджіл.

Податкове законодавство

Звільнення експорту олійних культур від ПДВ

Проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо деяких питань оподаткування податком на додану вартість операцій з вивезення за межі митної території України олійних культур» № 7403 від 14.12.2017, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатори – Мірошніченко І.В., Дідич В.В. та ін. (партії «Самопоміч», «Батьківщина», «Відродження», «Воля народу», «Блок Петра Порошенка», позафракційні)).

У законопроекті пропонується скасувати експортний ПДВ для олійних культур (сої, ріпака та соняшника) з 1 березня 2018 року терміном на 1 місяць — до 1 квітня 2018 року.

Зниження ставки ПДВ на сільськогосподарську продукцію

Проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зменшення ставки податку на додану вартість для сільськогосподарських підприємств» № 7420 від 19.12.2017, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатори – Люшняк М.В., Кіт А.Б. та ін. (партія «Блок Петра Порошенка»)).

Законопроект передбачає зменшення ставки ПДВ для операцій з продажу с/г продукції на митній території України для с/г підприємств з 20% до 7%.

Проект закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зниження ставки податку на додану вартість для деяких видів сільськогосподарської продукції» № 7420-1 від 27.12.2017, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатори – Бакуменко О.Б., Кучер М.І. та ін. (партії «Блок Петра Порошенка», «Воля народу», «Відродження»)).

Даний законопроект є альтернативним до з/п № 7420 від 19.12.2017 та передбачає зниження ставки ПДВ з 20% до 10% на деякі продукти харчування та сировину для їхнього виробництва (в т.ч. живих тварин) при операціях з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України такої продукції.

Автор, редакція та контакти:

Марія Ярошко, Симан Юрк

Німецько-український агрополітичний діалог (АПД)

Рейтарська 8/5 А, 01030 Київ

Тел. +38044/ 2356327

info@apd-ukraine.de

www.apd-ukraine.de

В публікації «Огляд аграрного законодавства в Україні» розглядаються закони та нормативно-правові акти Верховної Ради <http://iportal.rada.gov.ua/>, які мають вагомe значення для сталого розвитку аграрного сектору (тобто, суттєво впливають на сільське господарство та харчову промисловість).

Інформація з даного огляду не може розглядатися як юридична консультація.

Їх можна розподілити наступним чином:

- «Закони та інші нормативно-правові акти, які прийняті або набули чинності протягом періоду, який аналізується» означає: закони, які прийняті Верховною Радою та підписані Президентом, навіть якщо вони набудуть чинності пізніше; Постанови Кабінету Міністрів України.
- «Законопроекти, які мають важливе значення і знаходяться в законотворчому процесі протягом періоду, який аналізується»: наприклад, прийняті Верховною Радою у першому читанні або ті, що опрацьовуються в комітетах, однак, поки не прийняті.
- «Законопроекти, запропоновані у Верховній Раді протягом періоду, який аналізується» означає: законопроекти, зареєстровані у Верховній Раді або передані на розгляд в комітети